

Egy KRUDY-tiráda

/1/ A Múzeum-kert környékén, /2/ ahol a gyermekkertész-nők oly kellemesek, /3/ mint a grófnők, /4/ s minden rossz német és francia regényt végig szeretnék játszani, /5/ amíg a könyvet unatkozva ölkébe ejtik a szivalkú falevelek alatt, /6/ és az állítottetű koronaherceg helyett meg kell elégedniök egy proviánttiszttel: /7/ ezen a környéken egy látszólag aluszékony mellékutcában, /8/ ahol a csipkefüg-gönyökön a gólyák és a darvak aludtak, /9/ az elzárt házak belsejében a nők zene, kézimunka és könnyű olvasmány mellett töltik napjaikat, /10/ díjbirkózó külsejű kapusok és vadász-kabátos, vizes kefével lesimitott hajú "tigrisek" unatkoz-tak a kapuk környékén; /11/ a Wenckheim-palota oly majesz-tétikusan mereng, /12/ mintha mindig arra gondolta, /13/ hogy mily jó volna Bécsben, a Svarczenberg téren álldogálni, /14/ és esténként főhercegnasszonyokat fogadni; /15/ egy da-rabka Schönbrunn érezni a kertek karikázó levegőjében ta-veszkor, /16/ míg ősszel hosszan ásit a tubákszíni sétány, a múzeum körül, /17/ mint a régi Pesten; /18/ a széles hátú batárokban apácaarcu, idős hölgyeket látni, /19/ mint spanyol infánsnőket, /20/ míg a fiatal, rózsaszínű lányok nyurgák, fiúsek, az angol gyermekujtság színes illusztráci-ói, /21/ az orgonaillatú, szürkeruhás, fiatal nevelőnők alacsony cipőserkukon komolyan lépkednek, /22/ mint az is-kolában; /23/ s alkonyattal, /24/ midőn a fehér táblákat reáhajtják az ablakokra, /25/ többé senki sem tudja odakí-vülről, /25/ hogy mit álmodnak a konteszek és társalkodónők.

KRUDY stílusát jellemezve a kutatók általában a hang melankóliáját, az asszociációk szabad csapongását, az álom-szerűséget, a múlthangulatot, valamint az ironia és a gro-teszkség stílusvonását szokták kiemelni. A melankólia, a nosztalgikus múlthangulat dekadens szépségeinek megidézé-sében hatalmas szerep jut KRUDYNÁL a lassúságnak, az előa-

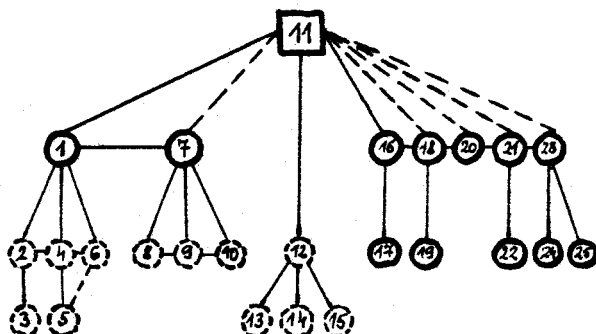
dás széles, lágú, "édesbűs gondonkahengra" emlékeztető dal-
lamosságának. Olyan jegyek jellemzők e stílusra, mint pél-
dául a gyakoriság, halmozás, körülményes szóképzések, össze-
tétélek, körülírások, hosszú, szerkezetes jelzők és határo-
zók, legfőként pedig a széles ívű mondat szerkezet és mondat-
dallam.

KRUDY kedveli a romantikus tirádát, különösen novellák
vagy regényfejezetek első mondataként. Tirádái leíró, han-
gulat- és környezetidéző szerepűek; ezt a mondatípust
gyakran használja egy történet exponálására, a szereplők
környezetének, "kisvilágának" bemutatására. Kitűnő példa
erre a Tátáras című novella első mondata. Előkészíti a no-
vella cselekményének hangulatát, miliójét, az őszi, fi-
nomkodó-merendő semmittevést és a mögötte bújkáló, iróniku-
san felvillantott kispolgári vasárnap-délutáni ábrándozást
a pompás arisztokratikus életről: a finomkodó közönségeség
esendő meddőségét.

Nézzük meg most, hogy a látszat szerint éppugy szerkesz-
tetlenségre épülő tiráda hogyan szerkesztődik meg mégis.
Az elfoszlóan könnyed lazaságot mindenre gondoló írói fegy-
lem terenti meg.

A tiráda 25 tartalmi egységből épül föl. A főmondat egészen
szőn belevész /úgy tűnik/ a neki alárendelt, de közlésükben
egyenrangúan fontos mondat szakaszok özönébe. A Wenckheim-pa-
lota majesztikus merengése semmivel sem fontosabb tartalmilag,
mint a többi szakaszok bármelyike / a novella későbbi cselek-
ményének semmi köze sem lesz a palotához/. Kiemelt funkciója
pusztán csak grammatikailag van: kell, hogy legyen főmondat.
Hogy azonban melyik a főmondat, az látszólag egészen mellékes:
szinte bármelyik lehetne. A főmondat hely- és időhatározói tar-
talmi egységek két vonulata bástyázza körül. A helyhatározó-
iak a főmondat előtt, az időhatározóiak utána állanak. A két
határozó csoport minősége is csak grammatikai szempontból
érdekes: a tartalomra, a hangulatra koncentráló olvasás szá-
mára közömbös, hogy a mondatok egy főmondat határozói,
és az is, hogy milyen

határozói. Tartalmilag, hangulatilag az egész tiráda "mellérendelések" laza sora, minden elem egyformán érdekes, "teljes jogú". Mégis fontos azonban az a tény, hogy a mondat nyelvtanilag nem mellérendeléssor, hanem az alárendelésre épül elsődlegesen. Ezzel az egy tagmondatra koncentrálnó szerkezettel sikerül ugyanis - észrevétlenül - egységbe ötvözni és egyensúlyban tartani a mondatkolosszust.

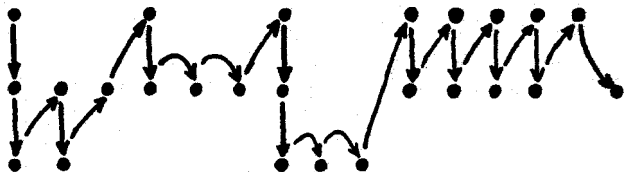

1. ábra: A tartalmi egységek szerkezeti felépítése.

A szerkezeti képből kitűnik, hogy valósággal mértani pontosságú egyensúlyt képvisel a mondat. A főmondatnak közvetlenül négy mód- /vagy inkább állapot-/ határozói kapcsolású alárendeltje van, ez az öt mondat /vagy inkább: tartalmi egység/ áll a tiráda középpontjában. Ezt a magot öleli körül szimmetrikusan tíz idő- és tíz helyhatározói kapcsolású szövegrész. Az első rész, a helyhatározók csoportja, többszörös, bonyolultabb alá- és mellérendeléseket tartalmaz. Az időhatározói csoport szerkezete simább, áttekinthetőbb, nem véletlenül. Az időhatározók előtt a mondat

már 16 sornyira duzzadt. Az író ösztönösen érezhette, hogy ilyen terjedelem után a mondat csak akkor bírhat ki további /9,5 sornyi/ megterhelést, ha egyszerűbb, ismétlődő, párhuzamos szerkezetekkel teszi könnyen követhetővé. /Mellérendelések állnak itt, egy-egy hasonlító alárendeléssel./

Ugyanez az elv nyilatkozik meg természetesen akkor is, ha a mondat dallamát próbáljuk felvázolni.

2. ábra: A tartalmi egységek dallama.

Az időhatározói rész, szabályos hullámzással, már csak két magasság között ingadozik /míg az előző mondatfél három magasság közt/ ezzel stabilizálva a mondat egészének monstruózus szerkezetét hangzásban is.

A nyelvtani és a dallamszerkezettel párhuzamos a tiráda asszociációhullámjainak szerkezete is. Az egymással lazán kapcsolódó asszociációhullámokon belül az első részben további, belső alhullámok gyűrűznek. Az időhatározói résznek megfelelő mondatfél szerkezete ez esetben is egyenletesebb képet mutat, rövidebbek az asszociációhullámok, és áttekinthetőbben sorakoznak egymás mellett.

A mondat szerkezet szabályosságaival, paralelizmusaival, lazán hullámzó gondolatritmusával lassú, széles ívű, állmatag dallamot rögzít. Ezt a dallamívet szerencsésen segíti,

erősíti a szöveg egyes részeiben bújkáló-enyhe rimizálhatóság. Megállapították már, hogy KRÚDY prózája néhol már oly dallamos, hogy rimikája is versritmusba csúszik át. A skandálhatóság azonban észrevétlen finomsággal lopózik bele a prózába, sehol sem töri azt meg, nem válik hivalkodóvá, belesimul a mondatdallam szélesebb ívébe:

a gólyák és a darvak féllábon aludtak
töltik napjaikat
főhercegasszonyokat fogadni
a kertek karikázó levegőjében tavaszkor
az orgonailatú, szürkeruhás, fiatal nevelőnők
a konteszek és társalkodónők

A tiráda dallamszerkezetének vázlatából is látható, hogy a tagmondatok ívelő-emelkedő dallammal lépnek át a következő tagmondatba, enyhe megtorpanás után /mely az asszociációhullámok között kissé hosszabb, mint egyébként/. A szövegben bújkáló enyhe ritmizálhatóság, a ciklikus anapestusok ritmusfoszlányai szerencsésen segítik a dallamnak ezt az ívét. De észrevehető, hogy az asszociációhullámok legtöbbször nem egyszerűen a ciklikus anapestusok felperdülésében végződnek, hanem ezt még követi egy erősebb megtorpanás /creticusszal, spondaikus kicsengéssel/. Jellemző, hogy az utolsó tagmondatnak is ez a ritmusképlete. A tiráda tehát nem csattanóval zárul, akusztikailag sem, úgy vész bele a csöndbe, mintha még végtelenül folytatható lenne: a mondat csak elhalkul, elúszik ezen a ponton, de nem jut semmilyen "konkluzióra". /Érthető ez; jeleztem már, hogy a tartalmi egységek tartalmilag, hangulatilag is mint egy végtelen, lazán összefüggő mellérendelés-sor kapcsolódnak egymáshoz./

Olvasáskor úgy érezzük, hogy a szöveg dallamosságában a hangtani sajátságoknak is nagy szerepük van. A magánhangzók és a mássalhangzók aránya azonban gyakorlatilag

megegyezik a köznyelvi aránnyal. Feltűnő azonban a hosszú magánhangzók nagy száma. Pontosabban: nem is egyszerűen a hosszú magánhangzóké /ahogy a szöveget olvasva érezhetjük/, hanem a köznyelvben aránylag ritka hosszú i, ü, ú hangoké. Ez a három hosszú hang az összes vokálisok 27 %-át teszi ki. Az olyan hosszú i, ü, ú hangok számaránya a hosszú magánhangzókön belül, melyek rövid párjuk helyett állnak: 18 %! A hosszú ü és ü hangok elsősorban szövégen állnak, és e helyzetben különösen erősen érvényesül nyújtó hatásuk. /A jelenség összefügg KRUDY sajátos jelzőalkotó módszerével, erről később lesz szó./

A hosszú i, ü, ú hangok megoszlása a szövegen belül nem egyenletes. Okkal. Jeleztem már, hogy a szöveg a 16. tagmondatától /"... míg összel hosszan ásít..."/ szerkezetében egyszerűbbé, dallamosabban monotonná válik. És még álmosabbá, lassabbá. Az első 15 tagmondatban 8 ige és 8 igenév van. Az utolsó 10-ben pedig 5 ige és 1 igenév. A második rész 5 igéjéből 3 pedig az utolsó, lezáró asszociációhullámba esik /"...s alkonyattal, midőn..."/. A 16-22. tagmondatban /6,5 sornyi terjedelmű/ tehát összesen 3 igei elem van csak. Ugyanakkor ebben a részben sűrűsödik össze a szöveg összes hosszú i, ü, ú hangjainak 58 %-a. A legritkább hosszú magánhangzóknek több, mint fele tehát a szövegnek kevesebb, mint egynegyed részében.

A szöveg lassúságának megteremtéséhez hozzájárulnak az olyan körülményesen hosszú szóalakok is, mint a reáhajtják, odakivülről. De hozzájárulnak a hosszú, sokszótagos szavak általában is. A 4-7 szótagból álló szavak száma az összes szó 23 %-át teszi ki. /Míg az összes a, az névelő, és, a kötőszó csak 14 %-ot. Ezeket azonban a kiejtés nyomatáka általában beleolvasztja a követő szóba./ Különösen meglaesítja a szöveget, hogy itt-ott rááll egy-egy "hullámhosszra": beleringetja magát az egyező szótagszámú szavak egymásutánjába, kedvesen körülményes lassúságot teremtve:

a szívalakú /4/ falevelek /4/ alatt az állítottetű /5/

koronaherceg /5/ helyett meg kell elégedniök /5/
egy proviánttisztal /5/

De legalábbis egyenletes tempót ad a szöveg egyes részeinek:

összel /2/ hosszan /2/ ásít /2/

Az ismétlődő azonos szavak távoli egymásracsengése /"gvermekkertésznök...grófnök"/, a távoli ragrímek, vagy akár az egymásnak felelő azonos típusú ragok rímei /"ezen a környéken... mellékutcában"/ szintén a tiráda ritmusát és dallamát teszik markánsabbá.

A szöveg stilisztikai karakterének igen lényeges eleme a s z ó h a n g u l a t . Az egyébként esetleg nem nagy stilisztikai értékkel bíró szavak is különösen expresszívvé válhatnak a szövegben. A halk, szentimentális, álmodozó, álmatag légkör erősen hangsúlyozódik az olyan nyújtott, bővösen hosszú zengésű szavakban, mint a szivalakú, ásít, tubákszinű stb. És a szokásosnál erősebb "arisztokratikus artisztikum" csendül meg a múzeum, palota, sétány, batár szavakban. /Utóbbinál a hintó tagadhatatlanul előkelőbb, és infánsnök nem is jarnak batáron, mégis, a batár csengése ódonabb, ismeretlenebb, "tubákszinűbb": az őszi szépségek között előkelőbbben, szebben hangzik bármilyen ragyogó hintónál./

Aránylag nagy számban fordulnak elő a szövegben i d e g e n s z a v a k : környezet-, hangulatfelidező funkcióban, sokszor a finom irónia eszközeként. A ritka szépcsengésű és előkelő koronaherceggel /vö: Kronprinz/ összevillantott K. und K. hadseregbeli proviánttiszt az irónia apró nyilait lövi az álmodozó gyermekkertésznőkre, de egyben a monarchiabeli pesti polgárvilágot is felidézi korfestő erejével. A korabeli zsargoniszavak közül a "tigris" divatszó, a dandy, az arszlán, a lion szellemeskedően továbbfacstart színonomája /ezt a túlhajtottan zsargonjellegét érzékelteti az idézőjel is/; a széptevést és semmittevést szakszerűen űző, byroni életunalommal fog-

lalkozó aranyifjúság tagjait jelöli, akik semmivel sem jobbak az álmodós gyermekkertésznőknél, csak sikerül előkelőbbnek látszaniuk. Schönbrunn a császári előkelőség és jólét felidézője, a spanyol infánsnők a már fokozhatatlan királyi pompa /nem is elsősorban a gazdagság, hanem az előkelő modor, a felülmúlhatatlan tökélyű etikett/ jelzése: a gyermekkertésznők és vénülő pesti polgáraszonyok aspirációjának csúcsa. A majesztétikus és a kontesz korabeli zsarongszók viszont a leplezetlen irónia eszközei: a valóság és az álmodozások tárgya közötti groteszk különbség jó hordozói. A pletykapompa gyermekkertésznői színvonalára jutott "előkelőség" szavai. Ugyanezt a "lerántott" előkelőséget próbálja érzékeltetni a Svarcenberg tér fonetikus írásmódja.

Ebben a mindent elborító sóvárgásban már az sem csoda, ha még a Wenckheim-palota is bécsi kollégájának státuszára vágyik: e megzemélyesítés is ironikus volta miatt oly expresszív elsősorban.

Az i r ó n i a azonban nagyobb szövegösszefüggéseket átfogva is megmutatkozik. A 18-22. szövegrészek: hasonlítás-sor. Azt mondja el, hogy kik sétálnak a múzeum környékén. Idős hölgyek, akik spanyol infánsnőkhöz hasonlítanak, fiatal lányok, akik olyanok, mint az angol gyermekűjság illusztrációi. A szöveg hasonlatait az a tendencia jellemzi, hogy hasonlítotként a múzeumkert pesti nőközönségét tegye meg, míg hasonló: vágyálmaik tartalma. Így hasonlítottak már a gyermekkertésznők is grófnőkhöz. A hasonlatok tulajdonképpen nem azt mondják ki, hogy a hasonlatok tagjai között valóban van is valamilyen hasonlóság, csak azt, hogy a hasonlítottak milyenek képzelik-álmodozzák magukat - beleringatják magukat ábrándvilágukba. Az eredmény: megsemmisítően nagyvonalú irónia. A hasonló és a hasonlított között általában mérhetetlen nagy a különbség /mint az idősödő polgáraszonyok és a spanyol infánsnők között/, KRÚDY azonban még ezt is fokozni tudja azzal, hogy a nagy távolságokhoz, különbségekhez már egy triviálisan kicsinyt sorol:

a nevelőnők "komolyan lépkedtek, mint..." - nem mint a schönbrunni parkban, csak: "mint az iskolában". Észrevétlen egymás mellé kerül a divatlapokból ismert és ábrándozásokkal kiszínezett előkelő vágyálom meg a leghétköznapibb valóság: grófnőkről és Schönbrunnról ábrándoznak, holott a valóságban már az is nagy dolog lenne, ha nem egyszerűen nevelőnők, de állami iskolai tanárnól elhetnének.

Úgy tartják, hogy KRUDY stílusának legjellemzőbb eszköze a hasonlat. Elemzett mondatunk ezt igazolni látszik. Annál is inkább, mert tulajdonképpen nemcsak a valódi hasonlatok hasonlatértékűek. KRUDY a hasonlításnak egy sokkal tömörebb /olykor a metaforikusságig tömör/ módját is használja: jelzőiben. Így persze az sem véletlen, hogy a másik általános vélemény szerint KRUDYNÁL az állítvány után a legfontosabb mondatrész a jelző. Stílusának egyik legfőbb jellegzetessége a sajátos jelzőalkotás. Jelzői igen nagy számban $-u$, $-ü$ képzős összetételek. Ez a melléknévszerkezet pedig, éppen mert jelzős összetételekenyugszik, hasonlatot rejt az összetett jelző főnévi alaptagja és az összetett melléknév "jelzői része" között. Az összetétel "jelzője" ugyanis mindig főnév: szívalakú falevelek, tubákszínű sétány, apácaarcú idős hölgyek, rózsaszínű lányok, orgonaillatú nevelőnők. De sokszor több is a hasonlatnál, éppen mert "sűrűbb", többféle asszociációt hordoz. A tubákszínű sétány jelzős szerkezetnek nagyobb az evokatív ereje, mint annak a hasonlatnak, hogy a sétány színe olyan, mint a tubák. A jelzős szerkezet már-már a tubák-sétány metaforához közelít. Hiszen nemcsak a sétány színe, de averszönyegének állaga, az egész kép őszi, elegáns öreguras hangulata is hasonlónvá teszi a tubákhoz.

Nem véletlen persze, hogy épp a tubákszínű jelzőt emeltem ki, hiszen ez a legkifejezőbb közöttük. A krúdys $-u$, $-ü$ képzős összetett melléknévi jelzők akkor a legexpresszivebbek, ha a legváratlanabb, legösszetettebb asszociatív kapcsolatokat teremtik meg az alaptag és az összetétel

"jelzője" között. Nyilvánvaló, hogy a rózsaszínű lányok /mely a köznyelvben is használatos lehet/ úgyszólván észrevétlen marad a tubákszínű sétány vagy az apácaarcú idős hölgyek szomszédságában. A rózsaszínű lányok alaknak mégis van fontossága: tovább szaporítja a stílust olyannyira jellemző speciális jelzők számát.

A jelzőteremtésnek ez az elve érvényesül az olyan esetekben is, amikor nem válik összetétellé a szókapcsolat, KRÚDY a kapcsolat második /vagy utolsó/ tagját -ű, -ű képzővel ellátva mégis összekapcsolja a fogalmakat jelzős szerkezetű: díjbirkózó külsejű kapusok; vagy hasonlat nélkül: széles hátú batárok. Ilyenkor aztán olyan hosszú, összetett jelzőket tud létrehozni, mint a vizes kefével lesimított hajú tigrisek. Persze, ahogy a jelző tartománya kitágul, úgy nő a valószínűsége annak, hogy elveszti hasonlat- illetve metaforajellegét /mint az utolsó példában is/; helyette viszont egy teljes mondatértékű közlést tud belesűríteni.

A hosszú, összetett, nagyon kifejező jelzők egy másik esete az é r t e l m e z ő: "...a fiatal lányok nyurgák, fiúsak, az angol gyermekűjság színes illusztrációi". Az értelmező természeténél fogva azonosítást képvisel. Ha az azonosított és az azonos váratlan, távoli és kifejező tudattartalmakat kapcsol össze, stílushatása ismét a hasonlathoz vagy már-már a metaforához közelít. A fenti értelmezős szerkezet, mely egyébként egy halmozott állítmány utolsó tagjának is tekinthető, maga is hasonlatok közé ékelődik, így szerepe egészen közel kerül a hasonlító mondatokhoz.

Hogy a szövegben a legfontosabb a hasonlat és a jelző, nem jelenti azonban azt, hogy m á s s z ó k é p e k n e k nem jut szerep. Szellemes megszemélyesítés: "a csipkefüggönyökön a gólyák és a darvak féllábon aludtak". A csipkefüggöny mintázata meélvénedik, élő állatokkal népesül be - paradox módon azért, hogy még nagyobb csöndet, még álmatagabb, szendergőbb mozdulatlanyságot sugározzon. Említettük már a Wenckheim-palota merengésének ironikus megszemélyesítését, és a hozzá kapcsolódó mondatok megszemélyesítés-lán-

cát. Az iróniát csak fokozza, hogy a kőből, habarcsból való építmény álmódosása a legköltőibb a szövegben /legalábbis ami a képeket illeti/. Itt található ez a ragyogó mondat: "egy darabka Schönbrunnt érezni a kertek karikázó levegőjében tavaszkor". Már az enyhe inverzióval hátravetett időhatározó /és ennek is szokatlanabb -kor rágos alakja/ megemeli a szöveget. Ehhez járul még a darabka Schönbrunn szinekdoché, és a karikázó levegő metafora. Ez a metafora csodálatosan költői: a friss, vidám, nevetve, rohanva hancurozó tavasz levegője olyan, mint a karikázó gyerekek. De nem csak ez van benne a metaforában, hanem valami szavakkal nehezebben megfogható jelenség is tökéletesen fejeződik itt ki: a tavaszi levegő tisztasága, úde napfénye valóban olyan, mintha apró ugrándozó fényköröcskék, fénybuborékok táncolnának benne. /Van tehát némi szinesztéziás jellege is a metaforának./

Az a tény, hogy ilyen költői képekkel teli impresszionisztikus szövegrész a palota merengő vágyakozásának tartalma, csak fokozza a megszemélyesítés ironikus súlyát. Költőiségében, iróniájában is kulcsfontosságú rész ez; mégsem véletlen tehát, hogy ez a mondat volt a tiráda főmondata, közvetlen elrendeltjeivel együtt az a mag, ami a szöveg geometriai és szerkezeti középpontjában helyezkedik el. Az ironikus célzat a leglíraibb módon, a legszebb költőiséggel / a kettő ellentétessége az egész rész iróniáját finomítja/ itt teljesebbé válik.

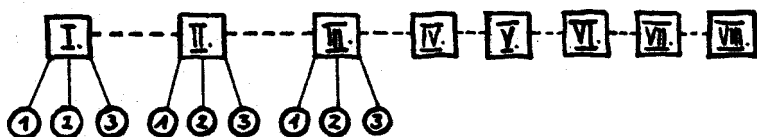
Asszociációhullámok:

I. /főhullám/: A Múzeum-kert környékén...

1. /alshullám: ahol a gyermekkertésznők oly kellemesek, mint a grófnők

2. /alhullám/: a minden rossz német és francia regényt végig szeretnének játszani, smíg a könyvet unatkozva ölükbe ejtik a szivalakú falevelek alatt
3. /alhullám/: és az álítottetű koronaherceg helyett meg kell elégedniök egy proviánttisztel
- II. /főhullám/: ezen a környéken, egy látszólag aluszékony mellékutcában...
1. /alhullám/: ahol a csipkefüggönyökön a gólyák és a darvak féllábon aludtak
2. /alhullám/: az elzárt házak belsejében a nők zene, kézimunka és könnyű olvasmány mellett töltik napjaikat
3. /alhullám/: díjörköző külsejű kapusok és vadászkabátos, vizes kefével lesimitott hajú "tigriszek" unatkoztak a kapuk környékén
- III./főhullám/: a Wenckheim-palota oly majesztétikusan mereng, mintha mindig arra gondolna, hogy...
1. /alhullám/: mily jó volna Bécsben, a Svarcenberg téren álldogálni, és esténként főhercegasszonyokat fogadni
2. /alhullám/: egy darabka Schönbrunn érezni a kertek karikázó levegőjében tavaszkor
- /bár az első alhullám esetleg két részre osztható maga is/
- IV./főhullám/: míg ősszel hosszan ásit a tubákszínű sétány a múzeum körül, mint a régi Pesten...
- V./főhullám/: a széles hátú batárokban apácaarcú idős hölgyeket láthatni, mint spanyol infánsnőket
- VI./főhullám/: míg a fiatal, rózsaszínű lányok nyurgák, fiúcsak, az angol gyermekűjség színes illusztrációi

- VII. /főhullám/: az orgonaillatú, szürkeruhás, fiatal nevelőnők alacsony cipősarkukon komolyan lépkednek, mint az iskolában
- VIII. /Főhullám/: s alkonyattal, midőn a fehér táblákat reáhajtják az ablakokra, többé senki sem tudja odakivülről, hogy mit álmodnak a konteszek és társalkodónők.

3 . ábra: Az asszociációhullámok szerkezete.

Irodalom

- SHAUDER JÓZSEF: A romantika útján /Tanulmányok/ - Szindbád születése. Szindbád elmúlása. Szépirodalmi Könyvkiadó Bp. 1961.
- SÓTÉR ISTVÁN: Romantika és realizmus /Válogatott irodalmi tanulmányok/ - Krúdy Gyula Szépirodalmi Könyvkiadó Bp. 1956.
- CZINE MIHÁLY: Krúdy Gyula. A magyar irodalom története, V. kötet. Akadémiai Kiadó, 1965.
- PROHÁSZKA JÁNOS: Krúdy Gyula stílusa és nyelve; Magyar Nyelvőr, 1949. 14-17. old.
- HERCZEG GYULA: Mondatszerkezetek Krúdy stílusában: Magyar Nyelvőr, 1951. 324-332. old.
- HERCZEG GYULA: Krúdy hasonlatai: Magyar Nyelvőr, 1959. 41-58. old.
- FÁBIÁN-SZATHMÁRI-TERESTYÉNI: A magyar stilisztika vázlat, Tankönyvkiadó Bp. 1958.
- SZATHMÁRI ISTVÁN: A magyar stilisztika útja. Gondolat kiadó Bp. 1957.
- ZOLNAI BÉLA: Nyelv és hangulat. Gondolat kiadó Bp. 1964.

Bécsy Ágnes